

Силабус
освітнього компоненту
(за вибором здобувачів освіти)

Економічний механізм управління підприємством

Назва дисципліни:	Економічний механізм управління підприємством
Рівень вищої освіти:	другий (магістерській)
Галузь знань:	
Спеціальність:	
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=2927
Рік навчання:	
Семестр:	
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра менеджменту
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Бочарова Надія Аваківна, к.е.н., доцент
Контактний телефон:	+380675777663
E-mail:	bocharova.n.a.xnadu@gmail.com

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування системи знань щодо економічного управління підприємством в умовах ринкових відносин.

Предмет: виявлення законів, закономірностей та визначення принципів і факторів економічного управління підприємством.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення закономірностей і механізму економічного управління підприємством;
- набуття вмінь використовувати ці закономірності в практиці.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

дисципліна вивчається після вивчення дисциплін економічного напрямку.
Компетентності, яких набуває здобувач:
Загальні компетентності:

- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;
- Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;
- Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;
- Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;
- Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом;
- Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, ухвалювати управлінські рішення та забезпечувати умови їх реалізації;
- Здатність до управління організацією, її змінами.

Результати навчання:

- Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;
- Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;
- Проектувати ефективні системи управління організаціями;
- Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї;
- Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах;
- Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;
- Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;
- Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та

іноземною мовами;

- Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом);
- Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	ЛК Економічне управління підприємством як найважливіша складова управління сучасним підприємством	4	1
	ПР Економічний механізм як система факторів, який забезпечує реалізацію економічних інтересів	4	2
	СР Різновиди систем за ознакою цільової установки розвитку підприємства	9	13
2	ЛК Технологія розв'язання задач економічного управління підприємством	4	1
	СР Методи обґрунтування досягнення заданого рівня економічної ефективності функціонування підприємства	9	13
3	ЛК Системи економічного управління підприємством	4	1
	ПР Розрахунок виробничої програми підприємства	4	2
	СР Засоби уникнення розпорошеності управлінських зусиль	9	13
4	ЛК Економічний порядок на підприємстві та інструменти його наведення	4	1
	СР Неформальні інститути економічного управління та економічна культура підприємства	9	13
5	ЛК Система бюджетного управління підприємством	4	1
	ПР Методика складання кошторисів підрозділів, розподіл загальногосподарських витрат між підрозділами	4	2
	СР Складові системи бюджетування: методи та інструменти фінансового управління	9	13
6	ЛК Організація бюджетного управління в компаніях	4	1
	СР Регламент проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства.	9	13
7	ЛК Технологія формування операційних бюджетів і бюджету доходів і витрат	4	1
	ПР Вибір стратегії фінансування оборотних активів	4	2

	підприємств		
	СР Загальна схема оцінки виконання бюджету	9	13
8	ЛК Управління грошовими потоками підприємства	4	1
	СР Характеристика основних цільових показників у розрахунковому балансі	9	13
Ра- зом	ЛК	32	8
	ПР (ЛР, СЗ)	16	8
	СР	72	104

Індивідуальне навчально-дослідне завдання: не передбачене.

Методи навчання:

а) проблемні й оглядові лекції, активні семінари, практичні заняття, тренінги, заняття із застосуванням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки;

б) продуктивні методи: проблемний виклад, презентації, кейс-стаді, електронні заняття, дистанційні консультації;

в) частково-пошуковий, або евристичний спосіб (в процесі розв'язання конкретної проблеми, застосовується одне або кілька складних умінь логічного мислення, які утворюють його основний зміст);

г) дослідницький метод – здобувачі самостійно вивчають літературу, другі джерела, ведуть спостереження та виміри і виконують інші дії пошукового характеру.

Система оцінювання та вимоги:

Конкретизація, деталізація критеріїв та системи оцінювання з урахуванням специфіки освітнього компоненту здійснюється на основі загальних критеріїв, наведених у СТБНЗ 7.1-02:2018 «Положення про організацію освітнього процесу в ХНАДУ»

(https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Ychebotdel/norm_dok/stvnz_7_1_02.pdf) та СТБНЗ 90.1-01:2021 «Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти»

(https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz-90.1-01_2021.pdf).

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою п'ятибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за п'ятибальною шкалою («5», «4», «3», «2», «1») і заносяться у журнал обліку академічної успішності:

– «відмінно» («5»): здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або

навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре» («4»): здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно» («3»): здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно» («2», «1»): здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою. Здобувач вищої освіти має отримати оцінку з кожної теми.

3.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

3.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

3.3 Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт.

3.4 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

4 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{\text{поточ}} = \frac{K_1 + K_2 + \dots + K_n}{n}$$

де $K^{\text{поточ}}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K_1, K_2, \dots, K_n$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Здобувач накопичує бали протягом семестру за виконання завдань, виступи на заняттях, участь у дискусіях, а також за виконання контрольних робіт (таблиця 2).

[illegible]

Індивідуальна самостійна робота (підготовка презентації, есе, реферату тощо)	10	10	20
Сума балів за ЛК, ПР, СР			100
Контрольна робота 1	10 0	-	100
Контрольна робота 2	-	10 0	100
Середньоарифметична оцінка поточного контролю			100

Підсумкове оцінювання

1 Підсумковий контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється у формі заліку.

2 Здобувач вищої освіти отримує залік з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100- бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

3 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

4 Результат навчання оцінюється:

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 3;
- за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) відповідно до таблиці 4.

Таблиця 3 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	не зараховано

5 Із метою мотивації здобувачів до активного та якісного виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані заохочувальні бали. Мотивація здобувачів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки здобувачів і робочою програмою з навчальної дисципліни.

Таблиця 4 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79	Добре	Зараховано	C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66	Задовільно	Зараховано	E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані,

				багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34	Неприйнятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів;
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів;
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

6.3 Кількість балів за індивідуальні завдання здобувача не може перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів. Загальна підсумкова

оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 4.

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

Нормативна література

1. 1. Господарський кодекс України №436-ІУ від 16 січня 2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України "Про захист економічної конкуренції" від 11 січня 2017 р. № 2210-Ш. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2017 р. № 40-IV // zakon.rada.gov.ua. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15&print=1>.
4. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2755-17>.

5. Цивільний кодекс України. від 16.01.2018 р. № 435-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Базова література

1. Антонюк Д.А. Підприємництво в сучасних умовах розвитку України: наук.-практ. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. 409 с.
2. Антонюк Я. М., Шиндировський І. М. Комерційна діяльність: навчальний посібник : рек. МОНмолодьспорту України. Львів: Магнолія 2006, 2018. 333 с.
3. Бочарова Н.А. Розробка економічного механізму підвищення ефективності діяльності АТП. Економіка транспортного комплексу. Збірник наукових праць. Харків: ХНАДУ. Вип. 17. 2011. С. 74-81.
4. Величко В.В. Конспект лекцій з дисципліни «Економічне управління підприємством» (для студентів усіх форм навчання спеціальності 051 Економіка). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 41 с.
5. Гаєвська Л. М., Марченко О. І. Підприємницька діяльність: підручник; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь: Ун-т ДФС Україна, 2019. 499 с.
6. Козловський В. О., Лесько О. Й. Виробниче та комерційне підприємництво : навч. посіб. ; Вінниц. нац. техн. ун-т. Вінниця: ВНТУ, 2018. 153 с.
7. Мельник Л.Г., Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник. Суми: Університетська книга, 2018. 572 с.
8. Панченко С.В., Дикань В.Л., Шраменко О.В. Підприємництво: підручник. Харків: УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с.
9. Сментина Н.В. Економіка та організація підприємницької діяльності: навч. посіб. Київ: Гуляєва В. М., 2019. 320 с.
10. Стойка С.О., Стойка В.О. Основи економіки, підприємництво та економічна безпека: навч. посібник. Умань: Візаві, 2019. 195 с.
11. Шаповалова Т. В. Соціальне підприємництво – шлях до створення інноваційного бізнесу: [навч. посіб.]. Київ: Друк. двір Олега Федорова, 2018. 171 с.

Допоміжна література

1. Fedotova I., Azarenkov G., Tymoshevska I., Pysarchuk O., Bocharova N. *Revista Espacios*. 2020. Vol. 41 (29). Art. 6. P. 77-93.
2. Diadiura V.G., Psareva I. S. Organizational and economic mechanisms of quality management in the sphere of services. *SWorldJournal*, 2021. Issue 7 / Part 2. P. 88-93.
3. Ларка Л.С. Економічне управління підприємством: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю 051 «Економіка». Харків : НТУ «ХПІ», 2017. 84 с.
4. Причепа І., Мещерякова Т. Проблеми конкурентоспроможного розвитку підприємництва в Україні за сучасних умов. Розвиток підприємництва в Україні: теорія, методологія та практика: колективна монографія. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2019. 244 с.

5. Юрій Е.О., Ковальчук Н.О. Корпоративні фінанси: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2019. 440 с.

6. Юрко І. В. Торговельне підприємництво : навчальний посібник / МОН України, Вищий навч. заклад Укоопспілки «Полтавський ун-т економіки і торгівлі». Київ: Центр учбової літератури, 2018. 231 с.

Додаткові джерела:

1. Дистанційний курс:
<https://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=2927>
2. Сайт «Інвест-газети» URL: <http://www.investgazeta.net/>
3. Сайт Антимонопольного комітету України URL:
<http://www.amc.gov.ua>
4. Сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>
5. Сайт Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України URL: <http://www.dknii.gov.ua>
6. Сайт Державної служби інтелектуальної власності України URL:
<http://sips.gov.ua>
7. Сайт Державної служби статистики України URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Сайт Міжнародного валютного фонду URL: <http://www.imf.org>
9. Сайт Міністерства освіти і науки України URL:
<http://www.mon.gov.ua>
10. Сайт Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua>
11. Сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку
URL: <http://www.nssmc.gov.ua>
12. Сайт Світового банку URL: <http://www.worldbank.org>

Розробник силабусу навчальної
дисципліни, к.е.н., доц.

Надія БОЧАРОВА

Завідувачка кафедрою
менеджменту, д.е.н., проф.

Оксана КРИВОРУЧКО